

נוקדים

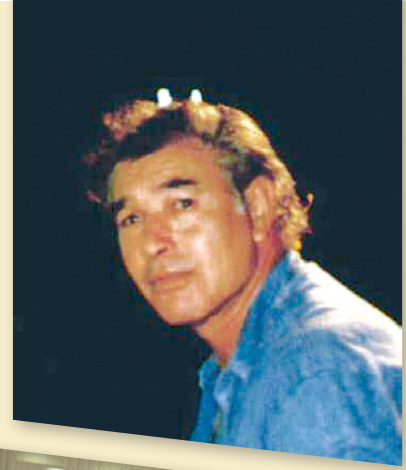
מגזין לריקודי עם ומחול

NIRKODA

גליון מס' 96 | ינואר 2017 | מחיר 30 ש"ח

רעננה
מצדיעה
לשלום עמר

רעננה - עיר רוקדת

רוקדים

מגזין לריקודי עם ומחול

NIRKODA

ארגון המדריכים
והיוצרים לריקודי עם
IFD Organization of
Instructors & Choreographers

גליון מס' 95 | יולי 2016 | מחיר 30 ש"ח

3 רעננה רוקדת /

דוד בן-אשר

13 סיפורים קטנים מימים רחוקים... /

ריקודי-עם ישראלים - ריקודים

ראשונים משנת 1945 /

ציפורה דגן

16 ריקוד החודש -

הלילה הוא שירים /

נורית גרינפלד

18 החוויות של אלכס /

טוב לרקוד בעד ארצנו"

פסטיבל הנוסטלגיה הארצי "טעם

המן"

ירון מישר

רות גודמן

דני עוזיאל

קוראים יקרים,

גליון מס' 96 של רוקדים-נרקודה מתייחס למספר רב של דיונים מקוונים ובלוגים המבטאים יותר ויותר דאגה לגבי עתיד ריקודי העם הישראליים. בשני הגיליונות האחרונים של המגזין דנו בשאלות שהועלו לגבי האיזון שבין ריבוי הריקודים החדשים הנלמדים לבין ריקודים אהובים שעברו את מבחן הזמן.

הכתבה של **דוד בן אשר** דנה לעומק בדרכי פעילויות ריקודי עם לבניית קהילה חיובית תוך הצעות של מורים מתחומים שונים, מחברי ריקודים, ומרקידי בעיר רעננה. אנו גם מצדיעים ליוצר והמרקיד **שלום עמר** ז"ל שייסד את ריקודי העם ברעננה ואשר רוחו המובילה טיפחה דורות של רוקדים ומרקידיים.

ציפורה דגן, אחת מראשוני המרקידות ואחותו של מחבר הריקודים **יענק'לה דקל** מתארת בבלוג שלה איך החשיפה לריקודי עם גרמה לה להרגיש וכיצד אלו השפיעו על חייה. בגליון הבא נפרסם חלק נוסף מהבלוג שלה.

עם הפנים לעתיד מבטיח של ריקודי העם הישראליים, המכון לריקודי עם שמח להודיע על **הורתי 2017** - הכינוס העולמי לריקודי עם ישראלים שיתקיים ב-8 עד ה-11 ליוני בקווינס קולג', ניו יורק. האירוע יציג מגוון רחב של סדנאות על ידי שיבעה מחברי ריקודים אהובים, אשר היצירתיות שלהם ממשיכה להעשיר את רפרטואר ריקודי העם שלנו: **שלמה ממון**, **אבי פרץ**, **רוני סימנטוב**, **אבנר נעים**, **טוביה טישלר**, **ישראל שיקר** ו**ירון אלפסי**,

כמו גם יוצרים נוספים המתגוררים בארה"ב - **דני דסה**, **משה אסקיו**, **שמואליק גוב ארי**, **נפתלי קדוש** ו**ישראל יעקובי**, והמוסיקאים **עמי גלעד** ו**נדב קקון**. תהיה זו חוויה ייחודית שתאפשר לקהילה ברחבי תבל לחדש את אהבתם לרוח ריקודי העם הישראליים מבלי לתת משקל להצגת ולימוד ריקודים חדשים. המופעים בהורתי יכללו את גלגל במעגל - רוקדים המרותקים לכיסאות גלגלים בהדרכתו של **רוני סימנטוב**. פרטים מלאים יפורסמו בהקדם באתר המכון לריקודי עם www.israelidanceinstitute.org

אנו גם שמחים לספר על המגמה של רבים מהמרקידיים המכוונים לאיזון טוב יותר בין הריקודים הקלאסיים לבין אלו החדשים בהרקדות. האתגר לשמר את האיזון עולה עם ריבוי השתלמויות סופי שבוע והמחנות לריקודי עם. אלא שבאלו בדיוק טמונה ההזדמנות לגשר על הפער כפי שחווינו לאחרונה במחנות כמו הילולים ומחול מיאמי שכללו לימוד ריקודים ישנים על ידי יוצרים אורחים ומדריכים. מאמצים אלו יסייעו לנו להגיע למטרה הנכספת של פיתוח רפרטואר המשלב את העכשווי עם הקלאסי הטוב, להנאת הרוקדים ולטובת ההרקדות.

בגליון זה:

- **דוד בן אשר**: "רעננה רוקדת"
- **ציפורה דגן**: "סיפורים קטנים מימים רחוקים"
- **ריקוד החודש** - ריקודה של **נורית גרינפלד** - "הלילה הוא שירים"
- **"חוויותיו של אלכס"** - הפעם על פסטיבל הנוסטלגיה הארצי "טעם המן" שמארגן מאיר שם טוב

קריאה ומחולות מהנים,

דני עוזיאל, רות גודמן, ירון מישר - עורכים.

- מו"ל: "רוקדים-נרקודה", בשיתוף המכון לריקודי-עם (IDI), ארה"ב, יו"ר - **בוב לוי**
 - עורכים: **רות גודמן**, **ירון מישר**, **דני עוזיאל**
 - חברי מערכת: **הוני גולדפיין**, **מלכה טישלר**, **בני לוי**, **יהודית פיקסלר**, **רות שנברג**
 - עריכה גרפית: **אנה קדרי**
 - פילמים, לוחות ודפוס: **הדפוס החדש**, ראשון לציון
- המערכת: "רוקדים", רח' משה דיין 35/96, ת"א 67320; טל' 03-5620447.
■ פקס: 03-5613651, נייד: 052-5620447
■ דוא"ל: rokdim@rokdim.co.il
■ אתר רוקדים באינטרנט: <http://www.rokdim.co.il>

דוד בן-אשר
צילומים:
דוד בן-אשר

רעננה רוקדת

יצאתי לשטח לבחון מי הם המדריכים המרקידים בעיר, מה הם חושבים ולמה מייחלים? איך הם רואים את "טרנד ריקודי העם" כיום. שאלתי גם מספר רוקדים ואף דיברתי עם ראש העיר ובכירים בערייה. כל מדריך בפני עצמו ראוי לכתבה נפרדת, רחבה ומקיפה, אולם כאן, בשל מספרם הרב, הבאנו רק על קצה המזלג את המבט האישי של כל אחד מהם על הקיים והרצוי. המרקידים נשאלו לגבי סגנון הריקוד המועדף עליהם, הריקודים שחיברו, ודעותיהם על סוגיות מטרידות את קהל הרוקדים: כמות ואיכות הריקודים החדשים, גיל הרוקדים, היעדרם של הצעירים, סוגי השירים הנבחרים לריקודים, רעננה כעיר תומכת, ועוד שאלות אישיות וכלליות בתחום. סדר המדריכים בכתבה הוא לפי א-ב של שם משפחתם.

רעננה ממוקמת במרכז הארץ. זוהי עיר שוחרת תרבות ופעילות חברתית ומודל ייחודי בתחום ריקודי העם. בעיר פועלים זה שנים חוגים רבים בהדרכת מרקידים ויוצרים מן המובילים בישראל. אפשר לומר בביטחון שלא רק הכמות ייחודית לעיר זו, אלא גם האיכות המתבטאת ברשימת שמות המדריכים שהם מן הבולטים בתחום זה בארץ. 13 החוגים לריקודי עם מופעלים על ידי 10 מדריכים (כך לפי אתר "רוקדים") - הרבה מאוד ביחס לגודלה של העיר. את רשימת החוגים ברעננה תוכלו לראות כאן: רעננה היא לא רק מודל לכמות ואיכות. במידה רבה היא מהווה מעין "מיקרו קוסמוס" של ריקודי העם. אפשר למצוא בה מגוון סגנונות, אפיונים של חוגים ומגמות ייחודיות.

איילת ולוי בר-גיל - ימי רביעי ב"קנטרי רעננה"

איילת ברגיל (41) נולדה בכרמיאל וכבר מגיל 12 דרשה מאימה ללמוד ריקוד ורקדה במועדון האילנות. בצה"ל הייתה קצינת חינוך בתותחנים ואחרי שנה בשירות קבע עבדה כאם בית בפנימיית עלומים בכ"ס. קורס מדריכי ריקודים עשתה בתל אביב וקורס להרקדת ילדים אצל **לוי** (בעלה כיום). בעלת תואר ראשון בפסיכולוגיה וחינוך. מדריכה 12 שנים ברעננה. איילת מובילה את החוג בסיועו של לוי תוך שילוב מעשי וקונצפטואלי.

איילת על החוג שלה:

"אוכלוסיה של גילאי 60+ מצריכה גישה מתאימה. לרוב ריקודי "אמצע הדרך" אבל לא מוותרת גם על הורה ממטרה והורה גשר (ריקודי ריצה סוערים. ד.ב.א.). הערב מחולק ל-3 רמות לפי לוח זמנים מדויק. בעיקרון אני משתדלת ללמד שני ריקודי מעגל ושני ריקודי זוגות בכל חודש, ביניהם גם ריקודים ישנים כתזכורת. אני לא מחברת ריקודים, אלא מלמדת ומשפרת כל הזמן. ריקוד בודד חיברתי. לוי כבר יצר למעלה מ-50 ריקודים למבוגרים, ביניהם ירח של חצות, את האחת שלי ועוד להיטים ידועים".

הרוקדים שלך בני 60. מה הלאה?

"אכן למשך צעירים זו משימתנו היום. אני מציעה: מחיר נמוך של 10 ₪ לחיילים וצעירים. מחיר מיוחד לזוגות צעירים - 15 ₪. אולי לקרוא לזה "מחול ישראלי", כעין

ההרקדה של איילת בקאנטרי רעננה

מהפך תפיסתי, עם זמרים כמו עילי בוטנר למשל, כדי ליצור תדמית מגניבה. והעיקר, לעשות מה שאנו עושים: החדרת המחול לגנים ולגיל הרך. עם לוי אנו מובילים קורסים, והדרכת מדריכים לגיל הרך בכל הארץ. למורות, גננות, סייעות ועוד. זה העתיד שלנו. כבר הכשרנו 600 מדריכים כאלה, רובם עוסקים בזה במאות גנים ובתי"ס. ועכשיו שירמו את הכפפה השרים בנט ורגב, כי זו התרבות והחינוך שלנו".

ורעננה איילת?

"רעננה מדהימה. מודל של עיר לדוגמה. נוהרים לכאן מכל השרון ואף ממרחקים. ככה צריך לקדם, לטפח, לעודד, לתת תנאים. גישה של עיר".

שרה גוטמן - נשות גיל הזהב בימי ראשון באשכול פיס

שרה, בעברה גנת ובתחום ריקודי העם ריכזה את אולפן המדריכים של המדור לריקודי עם בהסתדרות בהנהלת תרצה הודס. מדריכה תשושי נפש, בתאום אגף הרווחה בעירייה. בעבר הדריכה גם בבית אבות "אחוזת בית". הדריכה ריקודים בקאונטרי קלאב תל אביב במשך שנים רבות, כשעוד היה היחיד בארץ. הדריכה הרבה במחנות קיץ בארה"ב, בגרמניה ובקנדה, ארגנה מופעי סוף שנה בבתי ספר עם כוריאוגרפיות פרי יצירתה. הדריכה בחוגי "גיל הזהב" רבים בארץ וגם כיום מדריכה במספר ישובים.

שרה על הרקדת מבוגרים (מבוגרות):

"אלה רוקדות לכל דבר, מעגלים בלבד. כל הריקודים, לרבות החדשים, אך אני שמה דגש על הריקודים הישנים. קו אדום בשבילי הוא רדידות המילים ויש כאלה הרבה בימינו.

באשר לתדירות, אני משלבת ריקוד חדש אחת לשלושה שבועות. בין לבין גם מחזקת את הנלמד קודם".

ומה באשר לעתיד תנועת ריקודי העם?

"על מנת להביא צעירים אני מציעה לעירייה לקיים מדי פעם הפנינג ריקודים בחינם, עם תוספות אטרקטיביות וצ'ופרים מיוחדים. לחשוף אותם ליופי של ריקודי העם. זה העתיד שלנו, שכיום לוט בערפל.

אני מציעה לנסות לעשות הפסקה של חצי שנה בלימוד ריקודים חדשים בחוגים ובהרקדות. אנשים מתעייפים, לא יכלים לקלוט, יושבים בצד וגם, הריקודים כל כך דומים זה לזה. אם לא נעשה מעשה תהיה פרישה והקיים ידעך. תהיה גרסיה, ואז יחזרו למקורות, להתחלה, הכל יתחיל מחדש. ההיסטוריה תחזור על עצמה".

שרה:
 "אני מציעה לנסות לעשות הפסקה של חצי שנה בלימוד ריקודים חדשים בחוגים ובהרקדות. אנשים מתעייפים, לא יכלים לקלוט, יושבים בצד וגם, הריקודים כל כך דומים זה לזה"

רוני גרינבאום - חוג נשים בימי שני ורביעי בחט' יונת

מחוסר הכרה", היא אומרת במאור פנים. ב"סלעית" בתל אביב היא מרקידה נשים המשתקמות מזנות וסמים. בחוג שלה נהנות הרוקדות ממגוון ריקודים מכל הסגנונות וגם ממטעמי העוגות, עוגיות ושתייה מעשה ידיה (אני מעיד כטועם, משובחות העוגות הללו. ד.ב.א.). בעבר ארגנה הפנינג ענק של הרקדת "נשים למען נשים" עם רוקדות מכל הארץ. היא לעצמה רוקדת בחוגי ריקודים עוד פעמיים בשבוע.

ובכן, רוני, עם כל הניסיון המגוון הזה, מה נראה לך כעת די ריקודי העם בישראל?

"קודם כל, אצלי הדגש הוא כמובן על נשים בגיל ממוצע של 50-60. זה כבר אומר לגבי הסגנון, חדש וישן בסנכרון הגיוני ומחושב. לא אתן משהו סוער ברצף של שלושה ריקודים. עת לרוץ ועת לפוש. הישנים מככבים אבל לידם גם הלהיטים החדשים ביותר. עם זאת, רק מעגלים, בהיעדר גברים, וזה טרנד מוכר".

"לגבי העתיד, לדעתי חשוב לשלב ריקודי-עם בבתי הספר אבל במגמת כף, כמו למשל ריקודי שורות האהובים על הנוער שלנו. כפי שראית, עם עיסוקי הרבים והמגוונים, הריקודים האלה טובים ומועילים לכל מגוון האוכלוסייה וצריך אם כן, להחדיר אותם לכולם".

רוני, כאישה דתייה, מצאה לה גם ג'וב (בהתנדבות) - הכנת זוגות לקראת חתונתם, ועד כה הכינה כך 170 זוגות מאושרים ולא רק דתיים, היא מדגישה.

אז עם כל הפעילות הריקודית המיוחדת שלך, מה תרצי לעשות כשתהיי גדולה, רוני?
"להביא הרבה חיוכים לעולם".

רוני (61) נולדה בשיקגו ובגיל 16 עלתה לבדה לארץ. נשואה, אם לארבעה וסבתא לתשעה. נשלחה על ידי בעלה לרקוד וללמוד ריקודים ומאז נדבקה בחיידק המחול שאינו מרפה. בעלת תואר שני בספרות אנגלית ולימודי מגדר ב"בר אילן". בוגרת הדרכת ריקודי עם בבית לסין לרבות הרקדת בעלי צרכים מיוחדים, וכוריאוגרפיה. עבדה בהוראת אנגלית שנים רבות ברעננה ובתל אביב.

רוני היא מרקידה רבגונית. היא מרקידה בחוג של דוברות אנגלית מדרום אפריקה, מרקידה במדרשה תורנית לנשים במתן, בבית חולים לוונישטיין היא מדריכה פגועי ראש צעירים על כסאות גלגלים ופגועי קומא: "אני מאושרת כאשר החולה שלי מזיז אצבע למשמע שיר ששמע בהיותו

**רוני:
"לגבי העתיד,
לדעתי חשוב
לשלב ריקודי-
עם בבתי
הספר אבל
במגמת כף,
כמו למשל
ריקודי שורות
האהובים על
הנוער שלנו."**

טוביה טישלר - ימי שני בבי"ס הפעמונים

אלא הרגיעה, הנינוחות, הארץ ישראליות. שירים שאני גדלתי עליהם של הגבעטרון, **יהורם גאון, אריק איינשטיין**. רפרטואר שמתאים לסגנון הזה. כן, יש גם "מזרחיים", כאלה שהוכיחו את עצמם לאורך השנים, ביחוד התימניים המקוריים".
"חשוב לי השיר והריקוד המותאם לו. אבל, ריקוד טוב הוא טוב גם אם אין לו שיר, זוהי יצירה אמיתית. שיר וריקוד הולכים ביחד, אם השיר נופל, גם הריקוד שלו נופל. ובכלל חבל למלא את הראש בהמון ריקודים כל הזמן, הרי גם יכולת הספיגה שלנו מוגבלת. כיום המון ריקודים נראים ממש אותו דבר. רק ריקוד שחורג מן הנורמה שורד. צריך שיר יפה וריקוד יפה שכיף לרקוד אותו, בלי צעדים מסובכים ולא הגיוניים".

אז כמה ריקודים חדשים ראוי ללמד?
"אחד בחודש. 12 חדשים בשנה, גם זה הרבה. אני

טוביה (71), נשוי לאופירה, העזר הממשי כנגדו זה 46 שנים + 2 ילדים, 4 נכדים. נולד בוורוצלב בפולין, להורים שחזרו מרוסיה בתום המלחמה. בגיל 12 עלה לארץ, עם רקוד של ריקוד וכינור בביה"ס היסודי, פולנית השגורה בפיו. ב"ש שיכון ד', ראשל"צ, חשמלאי מטוסים בצה"ל. 13 שנה בלהקת כרמון, גיורא גודיק, שיחק במחזות זמר כמו הלו דולי, גברתי הנאוה, קזבלן ובסרט הקולנוע "הורה" לפני שנתיים. כוריאוגרף של להקות ראשון לציון, פתח תקוה והרצליה:

"זהו חוג לרוקדים מבוגרים, אלה לא אנשים להורות ודבקות. לא המהירות חשובה,

ומה הלאה טוביה?

"ראשית, על רעננה, כעיר מודל למגוון ועידוד התנועה של ריקודי העם. כל אחד יכול למצוא כאן את המתאים לו, כל יום, כל סגנון. זוהי עיר עם העדפה לריקודים, במקום לשבת בבארים ולהשתכר. באשר אלי, אמשיך להרקיד, לחבר, לשדר (ברדיו האינטרנטי), ליהנות עם הרוקדים שלי, עד כלות".

טוביה:
"חשוב לי השיר והריקוד המותאם לו. אבל ריקוד טוב הוא טוב גם אם אין לו שיר, זוהי יצירה אמיתית. שיר וריקוד הולכים ביחד, אם השיר נופל, גם הריקוד שלו נופל."

אישית לא נצמד לאופנתיות. בכלל בחוג שלי כולם ברמה ומכבדים זה את זה. אצלי אין 'משוטטים' (כאלה הבאים רק לבדוק מה קורה...) ואני אישית נהנה לרקוד איתם, חוויה משותפת".

מה נעשה עם העומס הבלתי נגמר של ריקודים חדשים?

"צוות של 50 מדריכים מובילים בארץ יקבעו קריטריונים לריקודים שראוי לשמר. יבחרו 500 ריקודים טובים שנרקדים בממוצע הכי הרבה ושורדים לפחות 5 שנים. הרשימה יכולה להשתנות אבל בפיקוח המובילים. כן, לעשות משהו מקצועי, להעלאת הרמה. כיום גם הרבה שירים טובים "מתבזבזים" על ריקודים חסרי מעוף, שאפילו לא עולים על הפרקט יותר מפעם אחת. הרי כל אחד רשאי וכל אחד רוצה לחבר ריקוד. אבל לא כל אחד הוא כוריאוגראף... אין לזה סוף".
 טוביה הוא מולידם של 75 ריקודים, בהם מוכרים ונרקדים לאורך שנים רבות. את חלקם תוכלו לראות בצד העמוד.

נועם יערי - ימי ראשון במועדון גיל הזהב

הם. אותם ריקודים. אני מעדיף באופן עקבי את הריקודים הישנים, עם המנגינות המוכרות היפות של ארץ ישראל הישנה. בחוגי הבוקר שלי (שלושה כאלה) רוקדים גם את החדשים ביותר, והם דומים לנעשה בכל הארץ.

עם הגיל השלישי אני יוצר שינויים משמעותיים בכמה פרמטרים. ראשית, האטת הקצב. באופן מודע, מנוגן השיר יותר לאט. אני מוריד סיבובים כמעט לגמרי. כן, אפשר לרקוד גם בלי סיבובים. זה נובע מהסיכון של נפילות ומתופעת הוורטיגו. יש גם רוקדים באחיות ידי, ויש כאלה רוקדים עם מקל. תכיפות הריקודים יורדת, ולעתים מנוחה קצרה אחרי כל ריקוד. עם כל "ההנחות" הללו המוטיבציה וההתלהבות, כובשות את הפרקט פעמיים בשבוע."

ומה דעתך על החידושים הרבים של ריקודי העם שלנו?

"המבול הפוקד אותנו, עם מאות ריקודים חדשים הוא הגומה פראית. שנה ללא ריקוד חדש תאפשר חזרה למקורות, רענון הישן והיפה, ניקיון הראש, הפחתת לחצים מיותרים, יותר הנאה. וגם אין ברירה, חייבים להחזיר את הנושא הזה לבתיה"ס, למערכת החינוך, זה צו השעה".

נועם (56) מתמקצע בהדרכת ריקודי עם לגיל השלישי. בתחום הזה הוא אוריס ותומים, בר סמכא, מן המובילים בארץ. תחת ידיו חוגים לגיל הזהב במקומות רבים, ביניהם נתניה, סביון, תל מונד, בת ים, בתי אבות שונים, דיור מוגן, 15 חוגים שונים! תחת ידיו רוקדים מדי שבוע מאות מבוגרים החל מגיל 60, כשהממוצע הוא גיל 80. יש גם בני 100, וגם 103. נועם רוקד, לדבריו, מגיל 9. הוא גדל כחקלאי בעין ורד, שירת בצה"ל כשריונאי והרקיד גם הרבה מאד ילדי גן כיתות ב"ס ונוער, משך שנים. בין השאר מרקיד גם מבוגרים בעלי צרכים מיוחדים בכפר עידוד, המגלים מוטיבציה גבוהה במיוחד. סיים קורס מדריכים בשנת 1984 ומדריך את "גיל הזהב" כבר 36 שנים.

נועם על הייחודיות בהרקדת הגיל השלישי:

"זהו תחום המצריך התייחסות מאד ספציפית. כל חוג יש לו הייחודיות שלו. בהכללה נאמר ש-95% מהרוקדים בגיל זה הינן רוקדות. הסיבה היא אריכות ימים של הנשים וגם קושי רב בתפיסת הצעדים על ידי גברים. הם מתייאשים מהר. כך נשארים המעגלים והשורות, עבור רגלי הנשים הנלהבות. התוכן, הרפרטואר, מקביל לחוגים הרגילים באשר

נועם:
"שנה ללא ריקוד חדש תאפשר חזרה למקורות, רענון הישן והיפה, ניקיון הראש, הפחתת לחצים מיותרים, יותר הנאה"

אייל עוזרי - ימי חמישי באולם ה"מטרו ווסט"

"יש עשרות בוגרי קורסי מדריכים כל שנה. יקצה נא משרד החינוך 500 שעות לימוד בבי"ס בשנה. יתקצבו 20,000 שעות במערכת החינוך (בינתיים חלקית), יופעלו 40 מדריכים. זה הבסיס. ואז נפנה אל הצעירים האלה לכשיסיימו את הצבא.

ופרויקט לרשויות המקומיות ולמשרדי הממשלה: בכל אולם בו מתקיים חוג, שמתחיל ב-20:00, תוקדש שעה אחת, מ-19:00, לרוקדים צעירים ובחנים. התקציב? מהעירייה ומארגון המרכזים, שיתקצב לכך ממשרד התרבות. יהיה בזה גם יתרון למרכזים עצמו, שכך יכין לחוגים שלו עתודה טובה להמשך. בשעת החוג החינמי הזה ייסחפו אלפי צעירים. כאן טמון העתיד שלנו". (זהו אתגר לעיריית רעננה להיות הראשונה ליישום רעיון הזה. ד.ב.א.).

אייל (57), גדל כילד בקיבוצים מלכיה, מגידו ועין השופט. שירת כחובש קרבי בצנחנים - גדוד 890. לאייל שלושה ילדים. אייל רוקד מגיל 13, בגיל 16 סיים אולפן (קורס) מדריכים בבית לסין. מרכזי כבר 40 שנה, בהן 21 שנה ברמת אפעל. רקד בלהקות מחול אצל **שלמה ממון**, **יואב אשריאל** וכמובן הופיע בפסטיבל כרמיאל. רקד שנים בלהקת ענבל. התמחה גם בסטפס. ברקורד של אייל 40 ריקודים את חלקם תוכלו לראות בצד העמוד.

הוא הרקיד גם בספורטק תל אביב, ברמת גן ובכל הארץ. מלמד גם בארה"ב, אירופה (שם הוא מצר על סגירת חוגים קטנים במקומות רחוקים).

אייל מגלה מידה רבה של פסימיות לגבי תנועת ריקודי העם בארץ:

"זה הולך ודועך, הטרנד הזה. זה עניין של זמן, אנחנו לקראת הסוף. כל דבר בולם התחדשות, וככה כבר 60 שנה, סיבוב קדימה, סיבוב אחורה, אותו דבר. רק השירים מתחדשים. אפילו קרקס מחדש יותר מאיתנו. מי שלא רוקד 3 פעמים בשבוע אין לו סיכוי להשתלב, בגלל העומס המתחדש (של הרפרטואר השבלוני, כאמור). אצלי בחוגים הסגנון מדגיש דווקא נוסטלגיה, וגם אמצע הדרך (שנות 1990-2000 בערך), גם חדשים. הצעירים לא מוצאים את עצמם ומדירים רגליהם.

עם זאת יש באמתחתו גם רעיונות פרקטיים לשינוי מהותי:

ההרקה של אייל ב"מטרו ווסט"

אבי פרץ - ימי שלישי באולם "לב הפארק"

אבי, מהיוצרים הפוריים, הבולטים והמעולים בישראל. ברקורד שלו יותר מ-320 ריקודים את חלקם תוכלו לראות כאן:

הרזומה של **אבי פרץ** עשיר ומגוון. הוא יליד עכו הצעיר בין 9 אחיו, בוגר תיכון דתי ע"ש "קנדי" (עד היום הוא אינו מזניח לימוד תורה ומניח תפילין כל בוקר). רוקד מכיתה ה' וכבר בגיל 17 החל להרקיד בקייטנות עם קלטות ורמקולים מאולתרים שהרכיב על אופנים. רקד בלהקות מחול בנהריה ובאר שבע. בצה"ל שירת כמפקד ביחידת חי"ר. עם סיום לימודי ההנדסה באוניברסיטת בן גוריון החל אבי לעבוד ברמת"א - מפעל השייך לתעשייה האווירית. אבי המשיך ולמד לתואר שני בפקולטה לתעשייה וניהול באוניברסיטת בן גוריון בבאר שבע. ב-1995 החל ללמוד משפטים וסיים תואר שני במרכז הבין תחומי. כיום אבי בעל משרד לעריכת דין באשדוד.

נשוי **לבתיה**, שהיא גם בת זוגתו בהדרכת הריקודים. לזוג פרץ שלושה בנים ובת אחת. את בתיה הכיר, לדבריו, בחוג לריקודי עם שהדריך באוניברסיטת בן גוריון. אבי הדריך והרקיד חוגי ריקודים גדולים באזור הדרום, באר שבע, מועצה אזורית בני שמעון, בית ברל בכפר סבא ועוד.

אבי, דעתך על יצירת ריקודים ותנועת ריקודי העם כיום?

"אני מאוד מקפיד על הלחן והמילים של השירים ומשתדל להביאם לידי ביטוי בריקודים

אבי ובתיה פרץ

ישראל שיקר - ימי ראשון באולם "לב הפארק"

ישראל (56) נולד ביפו, להורים מתורכיה וחאלב בסוריה. למד וגדל בבת ים. הוא אב ל-4 ילדים. ישראל שירת בנח"ל וכבר בצבא שירת גם כמרקיד. בהמשך רקד גם בלהקות מחול.

ישראל רוקד מגיל 16 וכ"עונש" מהמורה הצטווה להדריך ריקודים בביה"ס. את קורס המדריכים עשה בבית המלין, במקצוע כבר 40 שנה כמרקיד ויוצר. ישראל חיבר כ-200 ריקודים. את חלקם תוכלו לראות בצד העמוד.

"אני מתחבר למילים של משוררים, שמדברות אלי בחיבור הריקוד", אומר ישראל. "הסגנון שלי מתפרס על שלוש קטגוריות, עם דגש על נוסטלגיה ואמצע הדרך. אני מלמד גם ריקודים ישנים, מה שנקרא חידוש הישן כחדש. שניים כאלה בחודש זה מספיק בנוסף

לריקוד אחד חדש. הריקודים החדשים צצים כמו השירים החדשים - ללא הרף. כולם מנסים לחבר ריקודים, ומכאן ההצפה הבלתי נגמרת.

צריך לדעת, מה שניסיתי להציע כרעיון: שנה בלי ריקודים חדשים. אחר כך וועדה מיוחדת תקבע מינון לכל יוצר, לפי וותק וניסיון. ככה נגביל את הכמות, נאדיר את האיכות.

לגבי הדור הבא, צריך להכשיר מדריכים צעירים ואלה 10 שנים ראשונות יעבדו עם ילדים, תנועות נוער, בתי ספר וכו'."

האם רעיונות אלו ישימים ישראל?

"שאלה גדולה, אבל חייבים לנסות, למצוא דרכים לשפר, כי בעצמותינו הדבר."

המרקיד ישראל שיקר עם איילה בהדגמת טנגו פרי יצירתו

ישראל שיקר עם משה תלם בהרקדה בלב הפארק

הרצל שמואלי - ימי ראשון ב"קנטרי רעננה"

שלהם נתפסים, אך חשובה לי מאד ההקשבה לרחשי הלב של הרוקדים.

והעתיד? הצעירים? מה יהיה?

"אני דוגמה טובה לפתרון לסוגיה הבעייתית הזו. כמורה בחטיבת קלמן ברמת השרון הכנסתי לתכנית הלימודים, דווקא לבנים, שעה בשבוע ריקודי עם. זוהי כמובן יוזמה שלי, באישור ההנהלה, ותכנית כזו יכולה להיות מודל לכל הארץ. אני מאמין שילדים מגיל הגן, שיתודעו לדבר הזה, שנקרא ריקודי עם, וימשיכו בכיתות הגבוהות יותר, יהיו את העתודה הטבעית לתחום החשוב והמהנה כל כך של מורשת הארץ הזאת."

הרצל (61) נעזר תדיר להדגמות ברעייתו עידית. לזוג שני ילדים. הוא מורה מוסמך לחינוך גופני ומלמד ברמת השרון. בצה"ל היה מפקד צוות בתותחנים ב-175 מ"מ. מדריך ריקודי עם כבר 37 שנים, מגני ילדים ועד למבוגרים. יחד עם רותם בתו חיבר ריקוד אחד (היא חיברה עוד 8). בחוג ברעננה הוא מלמד לפי דירוג - מתחילים, ממשיכים, מתקדמים. רוב הרוקדים בחוג מבוגרים יחסית.

הרצל, על הסגנון, המציאות, העתיד:

"הרעיון הוא לא להעמיס יותר מדי. על כל ריקוד לחזור לפחות 3 פעמים, וכך יוצא שכל רוקד לומד ריקוד חדש כל שלושה שבועות (זוגות ומעגל), כלומר, 30 ריקודים חדשים בשנה. מבול הריקודים החדשים מלחיץ ומזיק. רוקד צריך ללמוד את הריקוד מן היסוד ולא מהעתקה. מי שלומד היטב מההתחלה יזכור אותו לשנים. המעתיק ישכח מהר ויפספס את ההנאה מהריקוד.

בחוג שלי מעדיפים דווקא את הריקודים הישנים ואלה של אמצע הדרך (20-10 שנה לאחור). גם חדשים, במינון מתאים. להיטי רדיו ברייטינג גבוה נקלטים, לכן גם הריקודים

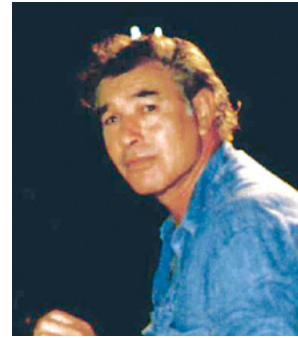
ההרקדה של הרצל בקאנטרי רעננה

שלום עמר ז"ל - המייסד המיתולוגי של ריקודי העם ברעננה

שלום הוא השפה, השיר, הוא הלשון, שלום - געגועי לצעד הראשון, שלום, אתה לי אלוהי הריקודים, יוצק ת'נשמה לתוך הצעדים.

וכשאל הריקוד נצמדת אלת האהבה, אתה הוא השושבין, אתה הוא התשובה, אז אם פתאום עליך, קצת בא לנו לבכות, אתה משם שולח לנו - עוד אלף נשיקות.

כשמדברים על ריקודים ורעננה, מדברים באותה נשימה, ובאותה נשמה, על המרקיד המיתולוגי שלום עמר. שלום העמיד ברעננה דורות של רוקדים ומרקידים, הדריך, יצר, והמריץ. רוחו הטובה מרחפת כל העת על רוקדי עיר זו. הנה כמה מילים אישיות של כותב שורות אלה, בשיר לזכרו של שלום עמר.

אלה ביאר - מנהל רשות הספורט העירונית ברעננה

ועכשיו, בתפקידך הנוכחי, כאחראי ל 13 מוקדים עירוניים לריקודי עם, איך אתה רואה את זה?

"אני כידוע אחראי לכל תחום הספורט בעיר. במערכת השיקולים וחלוקת המשאבים אני רואה חשיבות רבה לתחום ריקודי העם. הנה, תראה, בשלושת האולמות המרכזיים מוקצים חמישה ערבים בשבוע לחוגי הריקודים. זה המון. ב-4 השעות האלה יכולתי להכניס 12 יחידות אימון לכל אולם. כמובן שיש לחצים מצד בעלי עניין לאימון קבוצות ספורט שונות, ובכל זאת האולמות מוקצים לריקודים. ויש עוד אולמות אחרים נוספים כפי שהם מובאים בכתבה זאת. אני מקפיד שלא לבטל אף פעם חוג, וכשאולם כלשהו תפוס עם אירוע ספורטיבי גדול, אנו מקצים אולם חלופי, ובלבד שלא לפגוע בחוג כלשהו".

למרקידים יש בעיה שהתחום לא נחשף מספיק לצעירים. הרוקדים מבוגרים יחסית. יש הצעה לאפשר כניסה בתשלום סמלי למשך שעה, לפני השעה הרשמית של החוג כדי לתת לצעירים עד גיל 30 להיחשף ולהמשיך. מה עמדתך?

"אכן יש בעיה לא פשוטה. הטרנד הזה לא ממש קוסם לנוער בימינו. זה לא ב-MTV ולא ברשתות, ואולי המוסיקה מיושנת עבורם, והלבוש אולי לא אופנתי מספיק. גם האווירה החומרנית של הישגים טכנולוגיים מכוונת להזנחת העניין הפיזי/רוחני הזה. גם אצלנו בבתי הספר, עד לפני שנתיים היו ריקודי עם, עוד מתקופת שלום עמר ז"ל. גם זה נדחק לטובת המתמטיקה. אבל עלינו לנסות לחדש את הדבר הזה. נשתדל בפעילויות הקיץ לשלב ריקודי-עם".

בראיון לכתבה זו אמר ראש העיר שיפנה למנהלי בתי"ס במגמה לבחון אפשרות להכניס לתכנית הלימודים ריקודי עם. מה דעתך?

"אם ראש העיר אמר, אני מניח שאכן תהיה פנייה כזאת. זה נושא של אגף אחר בעירייה. אם אתבקש להיות מעורב בזה, אשמח לעשות זאת. בינתיים נמשיך לטפח ולעודד את הקיים, ולהיות עיר מובילה בארץ בתחום ריקודי העם".

אלה ביאר (50) נשוי

פלוס 3, נולד בארגנטינה שם גדל אל תוך ההווה היהודית ציונית. ב-1990 עלה לישראל. סיים תואר ראשון בחינוך גופני במכון ווינגייט וזה למעלה מ-20 שנה עובד בעיריית רעננה, במערכת החינוך הבלתי פורמאלי.

ב-2006 שימש שנתיים כשליח הסוכנות ומכבי עולמי בארגנטינה. זה 3 שנים משמש כמנהל רשות הספורט העירונית, המפעילה למעלה מ-300 עובדים במרחב אתרים ופעילויות רב תחומי. היה כדורגלן חובב ומאמן כדורגל וכדורסל. כיום, כספורטאי, מתחרה אלה בטריאתלון ואף משתתף מדי פעם בחו"ל בתחרות "איירון-מן" - "איש הברזל" (שחיה 3.8 ק"מ, רכיבת אופנים 180 ק"מ, ריצת מרתון). ע"מ לעמוד במנת מאמצים אדירים שכאלה הוא מתאמן 9 פעמים בשבוע, בסדר יום המתחיל ב-04:00 והכולל את שלושת מרכיבי הטריאתלון.

עם הרקורד הספורטיבי העשיר הזה, איך אתה רואה את תחום ריקודי העם הישראלי, גם כמי שממונה על קיומם וטיפוחם בעיר רעננה?

"כיהודי שגדל בגולה אני מסתכל על התופעה הזאת בהיבט נוסף על הפן הפולקלורי מקצועי. כנער נחשפתי בארגנטינה ל'פסטיבל דליה' בבואנוס איירס. זו הייתה חגיגה של אלפי בני נוער ומבוגרים מ-4 מועדונים יהודיים גדולים. סדנאות, קמפינג, שינה של כמה ימים בשטח, הפנינג של מחול וזמר הקשור לארץ ישראל. הרגשתי ממש חיבור לשורשים. חשתי ששפת הריקוד מחברת ומלכדת גם בהיעדר שפת לשון אחידה. ראיתי באירוע הזה נכס לעם היהודי. כך גם במכבייה, להקות ריקוד, צעידה משותפת, הורה משותפת גם עם עמים אחרים. כל זה הרשים אותי מאד, וכנראה הטמיע בי חותם".

ראש העיר זאב בילסקי - תומך נלהב, וגם רומז הבטחות

לרעננה עם חינוך על הפנים. הם מגיעים, חלקם בזוגות, חלקם כיחידים, ובמשך שעות שמים הכל בצד ופשוט רוקדים. רעננה היא עיר מקדמת בריאות ואורח חיים בריא וריקודי עם הינם דוגמה מצוינת לכך".

האם יש כוונה לחדש את ההרקדות ההמוניות ברחובות רעננה ובכירות, כמו בימי שלום עמר ואחריו? ועוד משהו, יש רעיון של מרקידים ליזום שעה ייחודית לגילאי 20-35, שעה לפני כל חוג, מיוחדת להם, ללא תשלום, לשם קירובם לטרנד הזה, שכיום הצעירים מדירים רגליהם ממנו. הערייה תממן את תשלום השעה הנוספת הזאת למרקידים?

"ריקודי העם הם חלק מהמורשת שלנו. די להיזכר בתמונה המרגשת של המוני ישראלים שיצאו לרחובות בכ"ט בנובמבר 1947. הם רקדו הורה, אותו ריקוד שאנחנו רוקדים עם התאמות עד עצם היום הזה. אני שמח לראות שהמורשת הזו חזקה ונשמרת. אלפי רעננים שעוסקים בכך כתחביב, מעידים על כך באופן ברור.

"עומדים בפנינו רעיונות רבים לחיזוק נושא ריקודי העם, ואנחנו שוקלים אותם בכובד ראש. אנחנו נבחן ונקבל החלטות מתאימות לעיר רעננה תוך התחשבות בנושא התקציבי".

האם יש בכוונת הערייה ליזום הכנסת ריקודי עם לבתי"ס היסודיים וחיטובות הביניים, למערכת השעות, וכך לקרבם למורשת היפה הזאת (ולא בהכוונת ותכנון של משרד החינוך)? "מנהל החינוך בערייה בוחן כל שנה את המגמות הנלמדות בבתי הספר, ואנו נעשה במיטב יכולתנו להציע למנהלי בתי"ס לבחור במגמה של ריקודי עם".

רעננה עיר רוקדת היא לא מעט פרי יצירתו ויוזמתו של ראש העיר, שכן ללא תמיכתו לא תיתכן הישגיות כזאת בתחום מוגדר מאד. לא, **זאב בילסקי** איננו מחבר ריקודים, וגם לא משתתף קבוע בחוגים, אבל לא תיתכן פעילות כל כך ענפה ללא תמיכה של ראש המערכת. הקמת אולמי ספורט משוכללים מאד, הקצאת המתקנים והאמצעים, הם המאפשרים את ההצלחה הזאת. שאלנו אם כן את ראש העיר מספר שאלות בעניין ריקודי העם בעירו רעננה, ותשובותיו אומרות הרבה.

מר זאב בילסקי, מהי תפיסתך בכלל לעניין ריקודי העם בישראל - היסטורית ועכשווית?

"ריקודי העם הם חלק מהמורשת שלנו. די להיזכר בתמונה המרגשת של המוני ישראלים שיצאו לרחובות בכ"ט בנובמבר 1947. הם רקדו הורה, אותו ריקוד שאנחנו רוקדים עם התאמות עד עצם היום הזה. אני שמח לראות שהמורשת הזו חזקה ונשמרת. אלפי רעננים שעוסקים בכך כתחביב, מעידים על כך באופן ברור.

מה מניע ראש עיר (רעננה) להקצות אולמות ומקומות נוספים לכל-כך הרבה חוגי ריקודים? מה מעורבותך האישית בעניין זה (ביקור בחוגים, התעניינות שוטפת, השתתפות אישית)? "בעבר רקדתי ריקודי עם ואני מאד אוהב את התחום הזה. כשאני מזדמן לאולם של ריקודי עם, אני שמח להשתלב יחד עם הרוקדים. ריקודי עם מחברים את הרוקדים לשורשים, מתאימים לכל גיל. אין כיף גדול יותר מלהגיע לאולמות ברעננה ולראות כמעט כל ערב מאות רעננים ורוקדים מחוץ

רוקדים מן השורה - מה הם אומרים?

חיים בן-דוד (60), רוקד שלוש פעמים בשבוע כבר 30 שנה, גם שר במקהלת "רעות", נשוי +3 ילדים ו-5 נכדים: "ריקוד בשבילי זה אורח חיים, ריקוד ושירה. זו הנאה ובריאות, יותר טוב מחדר כושר. הגדולה היא שכולם שווים על פרקט הריקודים. כאן אין ספרדי, אשכנזי, חילוני, דתי, עשיר או עני, כולם שווים.

לשאלתך, אני מעדיף דווקא את הריקודים הישנים, צריך לחזור ולשחזר אותם. ריקוד חדש? מספיק אחד בחודשיים. מבול החדשים משגע את השכל, צריך להפסיק את זה. לטעמי יש גם הגזמה בריקודים בסגנון המזרחי. כרענני וותיק אני יכול לומר שיש בערייה שלנו תמיכה ראויה בנושא הזה. יש הקשבה לתושב ופרגון גדול למערכת ריקודי העם. אני גם חושב שחשוב לחזור לקיום מצעד המחולות בעיר, כמו שעשינו בעבר".

חיים בן-דוד
שלושים שנות ריקוד

בארה"ב החוגים צמודים לנעשה בארץ. המדריכים מכאן משפיעים ישירות, ומביאים את החדשים ביותר, אפילו לפני שהם מגיעים לרעננה. המספרים שונים בהחלט. שם חוג גדול מונה 30-50 רוקדים, לעומת מאות כאן בארץ".

"להבדיל מישראל, בארה"ב מחליפים זוגות תוך כדי הריקודים בחוג, אין 'נישואים קתוליים' בין בני זוג. בנוסף, יש בבוסטון דבר שממש חסר ברעננה - להקות בתי ספר. בתי ספר יסודיים ותיכונים יהודיים מכינים 10 להקות לקראת ערב גאלה שנתי. הם עובדים על זה 4 חודשים בשנה וכך מקרבים את הנוער לנושא ריקודי העם הישראליים".

מה דעתך על גודש הריקודים החדשים הנוחתים עלינו מדי שבוע?

"לדעתי זה טוב. כל אחד יכול למצוא את המתאים לו. עם זאת צריך ללמד אחד חדש אחת לשבועיים ולשחזר אחד ישן (וטוב) אחת לשבועיים. צריך להחזיר את הנוסטלגיה לחוגים, זה מאד חשוב.

בשנים 88-1987 הייתי שנה בירושלים ורקדתי בחוג של אבנר נעים והתחברתי מאד לריקודים הישנים שלנו"

כאישה דתייה השומרת שבת וכשרות, איך מסתדרים עם זה?

"יש כאלה ויש כאלה. אני רוקדת מעגלים וזוגות באופן חופשי, ויש לי גם מטפחת על הראש. הכל בסדר".

וכעולה חדשה, 6 שנים בארץ, מה עוד תגידי לנו?

"רעננה זו עיר מדהימה הנותנת דגש לריקודים שאני כל-כך אוהבת. ובכלל, החוגים כאן זו אווירה מיוחדת. אני מרגישה נוח ונעים חברתית. יש כאן עזרה הדדית ותמיכה מכל צד. זה מקום נהדר החוגים האלה. אמשוך לרקוד עד אין סוף".

רות כהנא: ארבעים שנות ריקוד

רות כהנא (51), נשואה + 4 ילדים, רוקדת כבר 40 שנה. נולדה וגדלה בבוסטון, ארה"ב ועלתה ארצה - מבוסטון לרעננה ב-2010. תואר ראשון בהיסטוריה וספרות באוניברסיטת הרווארד ותואר שני במשפטים:

"עוד בהיותי ילדה, במחנה קיץ ראיתי שם ריקודי עם ישראלים ומיד נדלקתי. לא ידעתי הרבה בנושאים יהודיים, אבל כבר בתיכון הגעתי לחוג ריקודי עם, ולהפתעתי הייתי יחידה, וכך קיבלתי שיעורים פרטיים מידי המורה. אח"כ באוניברסיטת MIT היה חוג כזה וכמובן שהצטרפתי. התמחיתי בתחום הזה בנוסף לנגינת פסנתר וחליל.

כבר באוניברסיטת הארווארד התבקשתי ללמד בחוג וכך הפכתי למדריכת ריקודי עם ללא קורס או הסמכה. הדרכתי גם במחנות קיץ וגם בושינגטון DC ורקדתי בשתי להקות שהקמנו שם. בין השאר הייתי שותפה לארגון פסטיבל ריקודי עם ישראלים עם 24 להקות מכל ארה"ב. רק בבוסטון יש 12 להקות של ילדים ותיכונים יהודיים. השנה חגגנו את הפסטיבל ה-40. עכשיו אני ממשיכה בהתלהבות לרקוד שלוש פעמים בשבוע".

רות, עשי בבקשה השוואה בין "בוסטון רוקדת" ו"רעננה רוקדת".

"התרבות אחרת, הריקודים אותם הריקודים. בעבר היה שונה, רקדו שם יותר את הישנים הנוסטלגיים. כיום,

"רעננה זו עיר מדהימה הנותנת דגש לריקודים שאני כל-כך אוהבת. ובכלל, החוגים כאן זו אווירה מיוחדת. אני מרגישה נוח ונעים חברתית. יש כאן עזרה הדדית ותמיכה מכל צד. זה מקום נהדר החוגים האלה. אמשוך לרקוד עד אין סוף".

ציפורה דגן

ממחברתה- יומנה של
ציפורה (צפורה) דגן,
 מראשוני מדריכי ריקודי
 העם בארץ ואחותו של
יענקלה דקל-גריברג,
 המוכר כרקדן וכוריאוגרף
 שחיבר את הורה חפר
 הידועה לרבים.

סיפורים קטנים מימים רחוקים...

ריקודי-עם ישראלים - ריקודים ראשונים משנת 1945*

לחבר ריקודי עם ישראלים. תחילה לא הבנו למה כוונתה, והרי אנחנו רוקדים הורה, קרקוביאק, פולקה וקזאצ'וק, ובכן, מה הבעיה להכין מופע עם הריקודים האלה? אך רבקה המשיכה בשלה, דיברה והסבירה לנו את הרעיון, ברוח הדברים הבאים: "לכל עם ישנם ריקודים ושירים עממיים משלו, כאלה המעוברים מדור לדור למורשת הדורות הבאים. הריקודים והשירים מושרים ונרקדים יחדיו בארועים שונים ובטקסים. כך גם באשר לשירי ערש לילדים ואף סתם כך שרים ורוקדים לשם הנאה".

"ריקודים ושירים עממיים מוגדרים כעממיים", המשיכה רבקה, "רק אם הם שורדים משך שנים, משך דורות רבים. אצלנו, עדין אין מסורת ארץ-ישראלית כזאת. לארץ-ישראל הגיעו עולים רבים מקצוות תבל וכל עדה הביאה עימה את הריקודים והשירים ששייכים היו לארץ המוצא ממנה באו". "העולים מרוסיה הביאו עימם את הריקודים הרוסיים, הרומנים את הריקודים הרומנים, היוונים את שלהם וכך גם הבולגרים. אך כל אלה אינם ריקודים שלנו, הדגישה רבקה. הגיעה העת שגם לנו, כאן בארץ-ישראל, יהיו שירים וריקודים משלנו, שאלה הם שני תחומים השלובים האחד בשני". "ריקוד עממי צריך שיהיה קל ופשוט לקליטה ולביצוע, כך שבני גילאים שונים יכולים להשתלב בו, אף כי יש להפריד במידת מה בין ריקודי ראוה במופעים ובטקסים, לעומת ריקודים הנרקדים להנאתם של הרוקדים".

"זה הזמן", הכריזה רבקה לסיום, "לייצור ריקודי עם ישראלים, שיהיו ביטוי לחיים החדשים המתעוררים ומתחדשים בארץ-ישראל!!"
 רבקה סיימה את דבריה ובמועדון השתררה דממה. ישבנו תמהים, המומים ומאוכזבים. למעשה לא הבנו למה כוונתה והרי אנחנו שרים ורוקדים הורה וריקודים רוסיים אחרים, האין אלה כבר "ריקודים שלנו" כיום?
 רבקה ביקשה שנקום ונרקוד בפניה, כדי שתוכל להכיר אותנו במעט בעת שאנו רוקדים. ישבה בצד, התבוננה בדריכות-מה ורשמה לעצמה את שרשמה במחברתה. לפני

פרק א'

"קומה אחא" - ריקוד מעגל • "אם בארזים" - ריקוד לזוגות • "שובי-שובי השולמית" - ריקוד סולו לזוג וליחיד
 אביב 1945. תמו שנות היותנו קבוצת הכשרה בעמק הירדן.

ההכשרה שלנו מורכבת הייתה משתי הכשרות של הנוער העובד. האחת ישיבה בקיבוץ אשדות יעקב והשנייה בקבוצת כנרת. בחורף שנת תש"ה אוחדו שתי ההכשרות לגרעין גדול אחד ונקראנו בשם "רגבים".

משך מספר חודשים עברנו תקופת גיבוש חברתי בקיבוץ אשדות יעקב, לקראת גיוסנו לפלמ"ח. התארגנו להכנת מסיבה לסיום ההכשרה וגיוסנו לפלמ"ח, שתכלול גם מופע של להקת ריקודים.

מישה המדריך הודיע לנו בשמחה שהוחלט להביא אלינו את **רבקה שטורמן** מקיבוץ עין-חרוד. שמחנו והתרגשנו לקבל את ההצעה, שנחשבה בעינינו לכבוד גדול. שמענו על רבקה, שהיא עצמה הייתה רקדנית, חיברה ריקודי עם ועסקה גם בהדרכת ריקודים.

חלמנו על מופע שיהיו בו ריקודים רוסיים(!), ריקודים קצביים וסוערים. שילוב של ריקודי הורה, פולקה, קראקו-ביאק, קזאצ'וק וצ'רקסיה. היו אלה ריקודים פופולריים מאד בימים ההם, במיוחד בתנועות הנוער החלוציות. חלמנו על בנות מרקדות בחצאיות צבעוניות מכווצות, מתנופפות בסיבובי המחול וריקודים עם מטפחות ראש בצבעים ססגוניים. בנות מורמות אל על, על ידי הבנים המקפצים וסובבים בקראקוביאק וקזאצ'וק אקרובטי סוער... אך חלום לחוד ומציאות לחוד.

כונסנו במועדון ההכשרה שלנו וחיכינו בכליון עיניים לבואה של רבקה, אותה לא היכרנו, אף כי שמענו על פעילותה. רבקה הושיבה אותנו במעגל והחלה להסביר לנו, שהגיעה השעה

* מתוך הבלוג של צפורה דגן:

<http://tziporadagan.blogspot.com/2016/07/1945.html>

**כונסנו במועדון ההכשרה
 שלנו וחיכינו בכליון
 עיניים לבואה של רבקה,
 אותה לא היכרנו, אף
 כי שמענו על פעילותה.
 רבקה הושיבה אותנו
 במעגל והחלה להסביר
 לנו, שהגיעה השעה
 להמציא ריקודי עם
 ישראלים.**

הלהקה במחול המעגל-קומה אחא. בכיוון השעון: ציפקה (במרכז מאחור), דוד קמחי, זמירה הוכמן-פנחסי, יוסף עמית-מיטלץ (חצי פנים, אריה סטלובסקי (בפרופיל), עזריאל חבר, שרה ויינברג-קצב (עם הגב למצלמה), מילה לוי-אייזנברג

ישבנו על רצפת המועדון וצבענו את פסי הבד בדוגמאות של כאילו "ריקמה", אותה ציירנו בעזרת מכחולים וצבעי מים. ריצפת המועדון כוסתה בפסים הצבעוניים, אותם השארנו לייבוש על פני הרצפה ורק לאחר מכן תפרנו אותם לשמלות של הבנות. היו אלה "יופי של ריקמות", אפילו קבלנו עליהן שבחים... הגיע יום המסיבה. חברי ההכשרה ביחד עם חברי הקיבוץ, לבושים חגיגית בחולצות שבת לבנות, התכנסנו יחדיו באולם ההאנגר הגדול, שנראה היה בעינינו גדול

שנפרדה מאתנו, אמרה לנו: "בעוד שבוע אחזור אליכם ואביא עימי שלושה ריקודים חדשים, שאותם אכין במיוחד למופע המסיבה שלכם, לקראת גיוסכם לפלמ"ח". שבוע חלף. רבקה באה וכהבטחתה הביאה לנו שלושה ריקודים. היו אלה שלושה ריקודים חדשים, אותם חיברה, לדבריה, במיוחד בעבורנו:האחד היה ריקוד במעגל, השני מחול לזוגות והשלישי ריקוד לסולו ולזוג.

"קומה אחא" היה ריקוד מעגל, ששרד עד היום. רוקדים אותו מפעם לפעם בערבים המוקדשים למפגשי הרקדה של ריקודי העם ההיסטוריים. כך גם באשר לריקוד הזוגות "אם בארזים נפלה שלהבת". לעומתם, "שובי-שובי השולמית", שהיה ריקוד שהוכן כריקוד סולו ליחיד ולזוג, שקע ונעלם בנבכי העבר. מקורו בשיר השירים בתנ"ך (פרק ז', פסוקים א-ב). רק פעם אחת ראיתי אותו בטלוויזיה ששידרה מופע שצולם בטקס שהיה במקום כל שהוא, בו נרקד ריקוד-שיר זה כריקוד קבוצתי. מצאתי באינטרנט ששיר זה הולחן גם בסגנונות מוסיקליים שונים ויש מי שחיבר לשיר הזה ריקוד קיצבי, בסיגנון של צ'ה-צ'ה-צ'ה...

לא כזה היה הריקוד שרבקה שטורמן חיברה עבורנו. רבקה צמודה הייתה למילות השיר, שהינם ביטוי עדין ורך לאהבה בין בני זוג וכך גם היו תנועות המחול במופע הסולו לזוג. הרבינו להתאמן בריקודים, בהדרכתה של רבקה, לפי הכוריאוגרפיה שהכינה לנו. מהר מאד נרגענו מהאכזבה שאחזה בנו בפגישתנו הראשונה עימה ופשוט נהנינו לרקוד. את השמלות הכנו מסדינים לבנים ישנים, שנתפרו במחסן הבגדים של הקיבוץ ואת פסי הריקמה לקישוט השמלות, הכנו מפסי בד לבנים שנקרעו אף הם מסדינים ישנים.

ציפקה - סולנית הלהקה בריקוד שובי שובי השולמית

רבקה:

**"ריקוד עממי צריך שיהיה קל
 ופשוט לקליטה ולביצוע, כך שבני
 גילאים שונים יכולים להשתלב
 בו, אף כי יש להפריד במידת
 מה בין ריקודי ראוה במופעים
 ובטקסים, לעומת ריקודים
 הנרקדים להנאת הרוקדים".**

במיוחד במושגי הימים ההם. מקום זה היה במקורו מיועד לאווירון, ששימש לאימונים של חברי מחלקת הטייס של הפלמ"ח. ההתרגשות הייתה רבה והשבחים שקבלנו לאחר מכן, חיממו את ליבנו. רק הצטערנו על כך, שלא ניתן היה לצלם אותנו בזמן המופע, כי בלילה לא היה מספיק אור במקום. למחרת היום כונסנו על הדשא, לבשנו בשמחה את תלבושות המחול וכך הונצח המופע שלנו על הדשא של הקיבוץ.

בקיץ 1945 גויסנו לפלמ"ח בקיבוץ יגור, שם החלה דרכנו בפלוגה א' של הפלמ"ח. לאחר "השבת השחורה" (29 ביוני 1946) הועברנו לפלוגה ד' בקבוצת חפציבה שבעמק יזרעאל. משך אותן שנים שמרתי על קשר עם רבקה שטורמן. מידי פעם נהגתי ללכת לבקרה בדרך עפר שהוליכה בין קבוצת חפציבה לקיבוץ עין חרוד ולהעזר בה בהכנה והדרכת ריקודים. התיידדנו וקשר זה נשמר ביננו שנים רבות. השנים חלפו ושניים מהריקודים האלה שרדו עד היום. לאחר כשבעים שנה, כבר ניתן להגדירם בשם "ריקודי-עם ישראלים". כך מתגשם חלומן של רבקה שטורמן וגורית קדמן, שהיו הראשונות שהניחו יחדיו את היסודות לריקודי העם הישראלים הראשונים, בשנים של טרם קום המדינה.

בקיץ שנת 1944 התקיים בקיבוץ דליה, כנס מחולות ראשון. התכנסו בו רקדנים ולהקות מחול מכל קצוות הארץ. במקום התכנס קהל חברים וחברי פלמ"ח שבאו

במשאיות מקיבוצים שונים. הקהל התמקם בישיבה על האדמה, במדרון המשופע של נחל דליה, כשהבמה והרקדנים מופיעים בוואדי מתחתם. בלטו במיוחד ריקודים שהיו ביטוי לענפי עבודה שונים כגון: ריקודי דיגים, ריקודי רועים וריקודי חגים הקשורים בטבע, במיוחד לטקסי חג השבועות וחג קציר העומר. בשמים נצנצו הכוכבים, שירי המחולות מלאו את אוויר הלילה הקריר. הייתה זו אוירת שמחה וחגיגות, הרגשה נפלאה שאנו בארוע גדול ומיוחד. בשנת 1946 תוכנן לקיים בדליה, כנס מחולות שני. אך התאריך שנקבע, סמוך היה לארועי "השבת השחורה" ובישוב העברי בארץ היה מתח רב ומאבק כנגד השלטון הבריטי. לכן, הכנס נדחה לשנה שלאחר מכן והתקיים בקיץ שנת 1947. ביום בו התקיים הכנס בדליה, הכריזו הבריטים על עוצר כללי בארץ ולא ניתן היה לצאת מקיבוץ דליה ולחזור לקיבוצים של החברים. כך בילינו לילה נוסף על מדרון ההר בוואדי דליה, באווירה של שמחה שנשארה לנו כחוויה נעימה.

בקיבוץ דליה התקיימו חמישה כנסים לריקודי עם. שלושת האחרונים התקיימו בשנים שלאחר קום המדינה. בשנת 1951 ובשנת 1958 לציון עשור למדינת ישראל. הכנס האחרון התקיים בשנת 1968.

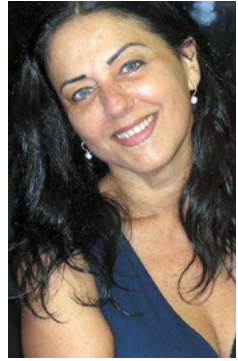
בשנת 1988, שנת ציון ארבעים שנה למדינת ישראל, התקיים כנס המחולות הראשון בכרמיאל. הרעיון לקיום כנס זה עלה תוך מחשבה ורצון להחיות ולשמר את מסורת כנסי ריקודי העם שהיו בדליה.

פסטיבלי המחולות בדליה עברו שינויים, גיוון ותוספות של ריקודי עמים, בלט קלסי וריקודים סלונים. כך הפך פסטיבל ריקודי עם ישראלים בדליה לפסטיבל המחולות בכרמיאל, כפי שזה נקרא כיום. פסטיבל המחולות בכרמיאל הינו "אותה גברת, אך בשינוי אדרת".

ריקוד זוגות "אם בארזים נפלה שלהבת". להקת המחול של הכשרת "רגבים": הזוג מימין - ציפורה ובן זוגה יוקי (דוד קימחי), הזוג משמאל - שורליה (שרה קצב-ויינברג) ובן זוגה פסח, הזוג מאחורי שורליה ופסח - יוסף (טביב) וזמירה (הוכמן-פנחס)

הלילה הוא שירים

נורית גרינפלד

הלילה הוא שירים
 משורר: תרצה אתר
 לחן: חנן יובל
 צורת הריקוד: מעגל
 משקל: 4/4

נורית גרינפלד נולדה ב-1964 בארגנטינה. רקדה בלט קלאסי מגיל 3 ובגיל חמש שימשה כסולנית ועמדה על ה'פוינטים'. בגיל 7 עשו הוריה "עליה" בעידודו של שליח הסוכנות ש"הכניס" בהם אידיאולוגיה. נורית נקלטה בבית ספר בקרית אתא, שם בילתה את שנתה הראשונה בארץ עד שעברו, עקב מחלת האם, לנתניה, קרוב לבית החולים בכפר סבא.

כעולים חדשים התקשו לממן לה שעורי בלט ונורית, שהריקוד בער בה, נחשפה בהפסקות הפעילות לריקוד עם ומשם התמידה לרקוד בכל רחבה ובמה אפשרית.

בכתה ו', לאחר מותה של אמה, עברה לפנימיית "הדסים" יחד עם אחותה הגדולה ושם מצאה בית שני וסיימה כתיב. בתקופה בהדסים לא הפסיקה לרגע לרקוד ורקדה בכל מקום שרק ניתן. הופעות, ריקודי עם ומחול מודרני ואף שמשה כסולנית ברוב הפעמים. באופן טבעי המשיכה עם קבוצת החברים לנח"ל לקיבוץ עברון שאימץ את הקבוצה וכך רקדה שלוש שנים בהרקדות בצפון אצל **מנחם מנחם** ז"ל, **אבי אמסלם**, **שמוליק גוב ארי** ועוד... כמו כן רקדה ב"צוותא גליל מערבי" בהנחייתו של **גרגורי**.

בגיל 20 חזרה נורית לנתניה בעקבות האהבה והתחתנה בגיל 21. באותה התקופה הפסיקה לרקוד בלהקות אך לא זנחה אף פעם את ריקודי העם.

נורית נשואה 31 שנה, אימא לאילון (28) מיקה (25) ורוני (13) וגרה בנורדיה.

נוכחותה ברחבה, הכריזמה שלה ובעירת הריקוד בעצמותיה לכדו את עינו של **אשר אושרי** (מדריך ריקודים) שהפציר בה לצאת לקורס מדריכים לריקודי עם באוניברסיטת תל אביב אותו סיימה בהצטיינות יתרה בשנת 2007.

בשנת 2009, בעקבות פגישה עם **חיים צמח** (מדריך ריקודים) שאמר לה את המשפט "אל תחשבי - תעשי!" - קנתה ציוד ופתחה את ההרקדה הראשונה שלה בנורדיה. באותה השנה חברה לחבר יקר, בן זוג לריקודי נוסטלגיה - **מרקו בן שמעון** (מדריך ויוצר) וביחד יצרו את ריקודה הראשון של נורית, 'נכון שאת כאן', של **דניאל סלומון** ואשר זכה במקום הראשון בתחרות המחול העממי בכרמיאל ב-2009. מאז ועד היום אש היצירה והתאוה ללימוד והדרכה בוערת עצמותיה ונורית שועטת קדימה בכל תחום בריקודי העם, כשמרכז הפעילות שלה במקום מגוריה - בנורדיה

בשני ורביעי כל שבוע וכן הרקדת הנוסטלגיה החד חודשית - הרקדה שבימים האחרונים חגגה שלוש שנים ושמעה כבר נשמע בארץ ובעולם ואליה נוהרים טובי הרקדנים מכל הארץ וכוריאוגרפים מהמובילים בעולם. נורית נוטלת חלק גם ב"קמפ בתנועה" שמפיק ומנהל גדי ביטון ומפיקה שם את קמפ הנוסטלגיה.

הלילה הוא שירים

בין הריקודים, המשפחה ועוד הנאות קטנות, מוצאת נורית זמן לאהבתה הגדולה - יצירת הריקוד. הריקוד "הלילה הוא שירים" נוצר לאחר שבעת קיפולו של הר כביסה שמעה ברדיו את השיר שתפס את אוזנה והייתה סקרנית לראות את הריקוד לשיר הזה (שאוילי כבר קיים). מה רבה הייתה הפתעתה כשנכנסה לאתר "רוקדים" וגילתה שאין עדיין ריקוד לשיר זה.

וכך, בנסיעות הארוכות, שמעה את השיר שוב ושוב, ואף במטבח, תוך כדי הכנת האוכל, הקשיבה לשיר וכל פעם שצץ במוחה רעיון, קפצה לסלון וניסתה ברגליים. דבר אחד היה לה ברור! במילים "הלילה מנגן ומכה בתופים" יהיו תיפופים!!

נורית לימדה את הריקוד בהרקדה שלה ויום אחד הגיעו לבקרה דרור ואפרת ורדי (מדריכים לריקודי עם) הם התאהבו בריקוד ואימצוהו להרקדה שלהם בראשון לציון. לא נאמר שכל השאר היסטוריה כי לריקוד לקח זמן לפרוץ, אבל כל אחד שרקד אותו... התאהב. כיום נרקד הריקוד בהמון הרקדות בארץ ובעולם.

הלילה הוא שירים

חלק א': פנים למרכז אחיזה רגילה:

- 4-1 פסיעה בימין ימינה; שיכול בשמאל לפני ימין/ ימין במקום מאחור; שמאל שמאלה.
- 6-5 סיבוב ימינה ב/שתי פסיעות החל בימין
- 10-7 כמו 4-1.
- 11-16 שיכול חילוף בימין שמאלה; שיכול בימין לפני שמאל; שמאל במקום מאחור.
- 17-20 שתי פסיעות בימין למ"מ; פסיעה בימין לנים למ"מ תוך פניית ציר ימינה לאחור (הקב למ"מ); שהייה.

בפעם השנייה של הריקוד חלק א' וב' כמו בפעם הראשונה.

חלק ג': הפנים למ"מ:

4-1 שתי פסיעות החל בימין למ"מ; צעדת כפיפה בימין למ"מ.

8-5 2 פסיעות לאחור החל בימין; ימין קדימה לפנים אל מ"מ; שמאל במקום מאחור תוך פניית ציר שמאלה-לאחור (הגב למ"מ).

חלק ב' וחלק ג' חוזרים שנית. 🙌

20-24 שלוש פסיעות לאחור כלפי מ"מ החל בשמאל 1 נגיעת אצבעות ימין על יד שמאל.
 25-28 חילוף שיכול החל בפתיחה בימין כלפי ק"מ.
 29-32 חצי סיבוב ימינה אל ק"מ בשתי פסיעות החל בימין; העברת משקל לימין ולשמאל כשהפנים למ"מ.
 33-34 פניה לאחור שמאלה וכשהגב למ"מ: העברת משקל לימין ולשמאל.

חלק ב': הגב למ"מ יוצרים צורה של האות "ח" כך:

4-1 (הגב למ"מ) שתי פסיעות החל בימין וצעדת חילוף מהירה בימין, בסיומה פונים שמאלה (כתף שמאל למ"מ).
 8-5 כמו 3-6 החל בשמאל בסיומן פנים למ"מ.
 12-9 כמו 3-6 כלפי מ"מ.
 13-16 הפניית כתף שמאל למ"מ: פסיעה בשמאל לפנים כלפי מ"מ תוף הפניית כתף שמאל למ"מ; ימין במקום מאחור; 3/4 סיבוב שמאלה כלפי ח"מ בצעדת חילוף מהירה בשמאל מסיימים עם הפנים למ"מ.
 17-19 רקיעה בימין ימינה; שמאל בשיכול מאחורי ימין, ימין ימינה (בקצב כפול); שיכול בשמאל לפני ימין.
 20-22 כמו 17-19.
 23-24 רקיעה בימין ימינה; רקיעה בימין לפני שמאל (בידיים "מתופפים")
 25-28 שיכול בימין לפני שמאל שמאלה; שמאל שמאלה; שיכול בימין לפני שמאל; נגיעת אצבעות שמאל בהושטתה שמאלה.
 29-32 כמו 25-28 ברגליים וכיוונים נגדיים.

חלק ג': הפנים למ"מ:

4-1 שתי פסיעות החל בימין למ"מ; צעדת כפיפה בימין למ"מ.
 8-5 4 פסיעות לאחור החל בימין תוך אצבע צרדה עם כל צעד.
 12-9 פתיחה בימין ימינה; שיכול בשמאל לפני ימין; סיבוב ימינה על ק"מ בשתי פסיעות החל בימין.

הלילה הוא שירים

ביצוע: חוה אלברשטיין

חכו נא עוד רגע, חכו נא בשקט, חכו בזהירות, המסך יורד, הלילה איננו רק חושך על דרך, לפעמים הוא שירים וניגון והד.

כן, לפעמים הלילה הוא שירים רבים. לפעמים, כן, לפעמים, הלילה מנגן ומכה בתופים לפעמים, לפעמים לפעמים, הוא עד כדי כך תמים.

חכו נא עוד הרף, עיצמו העיניים חכו עוד שנייה - זאת ולא יותר, הלילה אינו רק חלום ושמיים לפעמים הוא תפילה למחר אחר.

כן, לפעמים, הלילה הוא תפילות רבות לפעמים, כן, לפעמים, הלילה מתפלל, ועיניו עצומות לפעמים, כן לפעמים

לפעמים, הוא עד כדי כך תמים. חכו נא עוד רגע, היא כבר מסיימת, רק רגע וסוף - האורות כבים, הלילה איננו רק ארץ רודמת, לפעמים הוא, פשוט, קצת שירים יפים.

כן, לפעמים, הלילה הוא שירים יפים לפעמים, כן, לפעמים, הלילה הוא ניגון וחדוות נעורים לפעמים, כן לפעמים לפעמים, הוא עד כדי כך תמים. הלילה מנגן ומכה בתופים

לפעמים, כן, לפעמים, כן לפעמים, הוא עד כדי כך תמים.

החוויות של אלכס

אלכס הובר מתעד במצלמתו את האירועים החשובים של ריקודי העם

נירה ומרקו בן שימעון

"טוב לרקוד בעד ארצנו" פסטיבל הנוסטלגיה הארצי "טעם המן"

בימי ששי, אחת לחודש, מתקיים בקיבוץ גבעת חיים מאוחד, מפגש לריקודי נוסטלגיה בשם "דרך ארץ השקד". מאיר שם טוב הוא האיש המארגן ומוביל מפגש זה כבר 5 שנים.

למפגש מתייצבים בקביעות רקדנים וותיקים וצעירים האוהבים את הז'אנר. הם באים למפגש הכולל ריקודים מ-17:30 אחה"צ ועד לשעות הקטנות של הלילה, קבלת שבת, שירה בציבור, אוכל מעולה והרבה ריקודים.

בנוסף למפגש חודשי זה יזם מאיר את פסטיבל הנוסטלגיה השנתי "טעם המן" המתקיים כל שנה בסתיו, בתל חי. השנה, בין ראש השנה ליום כיפור, התקיים הפסטיבל בפעם הרביעית.

מאות רוקדים הגיעו לחגוג בטיול בנופי הגליל, במחול ובשירה, בששון ובשמחה את אהבתם לארץ ישראל היפה, לנופיה, לשירה וריקודיה הוותיקים. יומיים של חוויה ישראלית משכרת בהשתתפות היוצרים הוותיקים.

המפגש הפעם כלל גם מחווה לנורית הירש, כלת פרס ישראל 2016: שעתיים שלמות הוקדשו לריקודים עם שירה של נורית. אנחנו מודים ומצדיעים לך נורית הירש!

אנרגיות אנרגיות

סדי עמישי ושלמה ממון עם הרוקדים

נורית הירש עם משה תלם

משה תלם מוביל במרכז המעגל

סיימנו ביחד

החוויות של אלכס

מיכל ואלעד שטמר

שלמה ממון וסעדיה עמישי עם אלעד שטמר

מי באמת מוביל את הרונדו?

מאיר שם טוב עם הנכד

מרקו בן שמעון ושרה בר און

המשתתפים ב"טעם המן" עם נורית הירש (במרכז בבגד לבן)